E 90/2020 vp

Työ- ja elinkeinoministeriö/KOY/EUKV/Porkka 8.9.2020
Sosiaali- ja terveysministeriö/YTO/YPA/Seppelin 8.9.2020

EDUSKUNNAN TYÖELÄMÄ- JA TASA-ARVOVALIOKUNNALLE 9.9.2020

Komission ehdotus neuvoston päätökseksi jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista

Osana 26.2.2020 julkaisemaansa talvipakettia komissio antoi myös ehdotuksen jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista. EU:n työllisyyssuuntaviivat luovat yhteisen tavoitekehikon jäsenmaiden työllisyyspolitiikalle. Komissio antaa uuden suuntaviivaehdotuksen vuosittain, mutta suuntaviivat on yleensä pyritty pitämään muuttumattomina useamman vuoden ajan. Edellinen päivitys suuntaviivoihin on tehty vuonna 2018, jolloin suuntaviivoja muokattiin heijastamaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteita. Nyt uusi komissio on halunnut päivittää suuntaviivat vastaamaan paremmin syksyllä 2019 aloittaneen von der Leyenin komission painopisteitä, muun muassa vihreän kehityksen ohjelma ja Euroopan digitaalistrategia huomioiden. Myös YK:n kestävän kehityksen tavoitteet haluttiin vahvemmin suuntaviivoihin mukaan. Ehdotuksen antamisen aikaan COVID19 -virus ei ollut vielä edennyt pandemiaksi, joten se ei näkynyt alkuperäisessä ehdotuksessa. Komissio on katsonut, että varsinaista uutta suuntaviivaehdotusta ei tarvitse COVID19 -tilanteen takia antaa, mutta suuntaviivoja voidaan muokata muuttunut tilanne huomioiden.

Vuodesta 2010 lähtien työllisyyden suuntaviivat on esitetty neuvoston päätöksessä yhdessä talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen kanssa (yhdennettyjen suuntaviivojen II osa). Kumpiakin tarkastellaan itsenäisesti ja oman oikeusperustansa kautta. Suuntaviivat tarjoavat puitteet jäsenvaltioiden politiikan koordinoinnin laajuudelle ja suunnalle sekä perustan maakohtaisille suosituksille. Kyseessä ei kuitenkaan ole oikeudellisesti sitova teksti.

Helmikuussa julkaistusta ehdotuksesta on kesän aikana käyty keskustelua työllisyyskomiteassa (suuntaviivat 5-7, päävastuu TEM) sekä sosiaalisen suojelun komiteassa (suuntaviiva 8, päävastuu STM). Neuvoston sosiaaliasioiden työryhmä keskustelee ehdotuksesta syyskuussa. Suuntaviivat on tarkoitus hyväksyä TSTK-neuvostossa 13.10.2020.

Työllisyyspolitiikan suuntaviivat ovat otsikoltaan seuraavat:

Suuntaviiva 5: Työvoiman kysynnän lisääminen
Suuntaviiva 6: Työvoiman tarjonnan parantaminen sekä työhön pääsyn, taitojen ja osaamisen parantaminen
Suuntaviiva 7: Työmarkkinoiden toiminnan ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun toimivuuden parantaminen
Suuntaviiva 8: Yhtäläisten mahdollisuuksien ja sosiaalisen osallisuuden edistäminen sekä köyhyyden torjuminen

COVID19 -pandemian seurauksena komissio katsoo, että suuntaviivoissa voisi korostaa terveydenhuoltojärjestelmien saatavuutta ja tehokkuutta, työterveyttä ja -turvallisuutta, sosiaaliturvan kattavuutta, työn sopeuttamisjärjestelyjä (mm. työajan lyhentämisjärjestelyt) sekä joustavia työnteon muotoja ja pääsyä digitaalisiin palveluihin ml. koulutus. Sosiaalisen suojelun järjestelmien tulisi myös parantaa kykyään vastata samanaikaisiin moni-ilmeisiin haasteisiin, joita muun muassa koronaepidemian puhkeaminen on nostanut esille. Työmarkkinoilla aliedustettujen ryhmien mahdollisuuksien ja osallisuuden turvaaminen sekä syrjinnän ehkäiseminen edellyttävät erityisiä toimia. Huomiota on kiinnitettävä myös mahdollistaviin palveluihin, köyhyyden vähentämiseen, kohtuuhintaiseen asumiseen ja riittävien eläkkeiden turvaamiseen.

Jäsenmaiden ehdotuksesta suuntaviivojen kuvauksiin on tehty kesän komiteakäsittelyssä muitakin pienehköjä muutosehdotuksia.

Suomen kanta

Suomi pyrkii vielä vaikuttamaan suuntaviivan 5 muotoiluun, jossa todetaan kaikkien työntekijöiden oikeus riittävään ja oikeudenmukaiseen työehtosopimusten tai lakisääteisen vähimmäispalkan mukaiseen palkkaan. Suomen tavoitteena on saada aikaan sellainen muotoilu, jossa Suomen ja muiden työehtosopimuksiin perustuvan palkkauksen maiden järjestelmien voitaisiin varmemmin katsoa täyttävän sanamuodon vaatimus. Suomen (yhdessä Ruotsin ja Tanskan kanssa) ehdottamat muutosehdotukset eivät ole saaneet tarvittavaa kannatusta komiteakäsittelyssä. Suuntaviivaan 5 on kuitenkin lisätty maininta työmarkkinaosapuolten autonomian kunnioittamisesta.

Suuntaviivassa 8 Suomi katsoo, että sosiaalisen suojelun kehittämisessä universaali lähestymistapa on ensisijainen valikoiviin järjestelmiin nähden. Valikoivien toimintamallien käytön lisääminen ei lisää automaattisesti sosiaalisen suojelun järjestelmien vaikuttavuutta. Valikoivien järjestelmien käytön pitää pohjautua tarkkaan harkintaan.

Muilta osin suuntaviivojen tekstiin ei ole Suomella huomauttamista.